

ЮНОШЕСКАТА ОПЕРЕТА „ЗЛАТНОТО МОМИЧЕ“ ОТ МАЕСТРО ГЕОРГИ АТАНАСОВ – МЕЖДУ МИНАЛОТО И БЪДЕЩЕТО

Боряна Мангова

THE JUVENILE OPERETTA “THE GOLDEN MAIDEN” BY MAESTRO GEORGI ATANASOV – BETWEEN PAST AND FUTURE

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТА ПО ИЗКУСТВАТА^A
НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И Boryana Mangova

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТА ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВАТА^A **Резюме:** *Маестро Георги Атанасов е признат основоположник на*

българското музикално-сценично творчество. Оперите му са поставяни сценично или изпълнявани концертно, макар и недостатъчно; музикално-естетическите и теоретичните оценки за тях еволюират през десе тилетията. Но детските и юношеските оперети на Маестрото с голяма музикална, образователна и възпитателна стойност, представяни с ус пех между 1910 – 1935 от Димо Бойчев и неговите детски музикални кит ки, от 30-те години на ХХ в. до днес постепенно са забравени и съществуват само като ръкописи в държавните архивни фондове. Като се базира на вече публикуваното за тях, настоящата публикация се стреми към повече конкретика в музикално-драматургичния анализ на юношеската оперета „Златното момиче“. Опитът за съвременна оценка на композицията е об вързан с идеи за настоящото и бъдещото ѝ възвръщане на сцената, в учи личните и извънучилищни дейности на средния и горен курс, в дейността на новите частни музикални центрове и формации.

Ключови думи: Маестро Георги Атанасов, Димо Бойчев, детска музикална китка, детска и юношеска оперета, „Златното момиче“.

Abstract: *Maestro Georgi Atanasov is recognized as the founder of Bulgarian music and stage art. His operas have been staged or performed in concert, albeit insufficiently; musical-aesthetic and theoretical assessments of them have evolved over the decades. But the Maestro’s children’s and adolescent operettas of great*

and 1935 by Dimo Boychev and his Children's Musical Bands, have been gradually forgotten since the 1930s and exist only as manuscripts in state archival holdings. Building on what has already been published about them, this paper seeks to be more specific in its musical and dramaturgical analysis of the juvenile operetta The Golden Girl. An attempt at a contemporary evaluation of the composition is linked to ideas about its present and future return to the stage, in school and after-school activities at the middle and upper school levels, and in the activities of the new private music centers and formations.

Keywords: Dimo Boychev, Maestro Georgi Atanasov, the Children's Musical Band, the Children's and the Juvenile Operetta, "The Golden Maiden".

Маестро Георги Атанасов (1882 – 1931) е сред водещите фигури, положили основите на българската професионална музика със специални заслуги в областта на музикално-сценичното творчество – това е вече утвърдена констатация. В недългия си земен път той преминава през трудности, борби и разочарования, но като ярък музикален талант, съчетан с трудолюбие, скромност и пълна отдаденост на изкуството, спечелва признанието на своите колеги още приживе. Показателни са множеството публикации от изявени музикални дейци по случай неговия 25-годишен юбилей, честван в началото на 1931 г. – само месеци преди края; съществен е фактът, че през 1920 г., когато композиторът не е навършил още 40 години, към читалище „Св. Константин“ – Татар Пазарджик, се сформира музикално дружество „Маестро Г. Атанасов“. И днес Симфонично-оперетното дружество на Пазарджик носи неговото име.

Оперите на Маестрото вълнуват българските музиколози и постановъчници екипи от годините на създаването им и до днес, макар кривата на статистиката да показва решителен спад в настоящето¹. Благодарение на Димо Бойчев (1878 – 1966) – музикален педагог, диригент, публицист, автор на учебна литература за предмета „пение“, и създадените от него сдружения

„детски музикални китки“, до средата на 30-те години от миналия век детското музи

1. Между 1957 – 1959 г. са направени редица постановки на оперите му върху битово-фолклорна основа: „Гергана“ (Варна, 1957; Бургас, 1959; Пловдив, 1959; Враца, 1962; Стара Загора 1947, 1975; Плевен 1976), „Цвета“ (София, 1958 и 1968; Враца, 1959; Стара Загора 1959), „Запустялата воденица“ (Русе, 1959; Сливен 1984). В началото на настоящия век намират призна ние и късните опери на Маестрото с единичните концертни изпълнения на „Косара“ (2010) и „Алцек“ (2011) за откриване сезоните на Софийската опера и балет. Водещата наша оперна институция показва за кратко и сценична реализация на „Борислав“ (2015). Относно провинциалните оперни театри актуализираната справка в Интернет показва само концертно изпълнение на фрагменти от „Гергана“ в Държавна опера – Стара Загора (2015). Съвременните теоретико-естетически анализи също доказват преосмисляне, актуална оценка (вж. Arnaudova, 2005; Palieva, 2006; Palicarov, 2017).

M 53 usic, Multimedia and Culture

доц. д-р БОРЯНА МАНГОВА

кално-сценично творчество на Маестрото също бива поставяно в цялата страна и чужбина (Цариград) с голям успех наред с детските оперетки на Панайот Пипков, Мишо Тодоров и други автори. „Болният учител“ дори получава сериозен теоретичен анализ (Mitishev, 1912).

Социалните и образователните промени в България през 30-те години на XX в. постепенно изместват движението „Детски музикални китки“ от съществено им място в културния живот. Те биват заменени от училищни хорове (Dimitrov, 1931b; Karakostova, 2002: 65).

Детско-юношеското оперетното

творчество на Маестрото остава в архивите близо столетие. От

различни като ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТА ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВОТО^A

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТА ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВОТО^A

вид и предмет музикални изследвания за композитора, сериозното и упорито търсене може да достигне само до кратка информация за композиционните характеристики на оперетите и за тяхната значителна роля в личностното изграждане на младите българи от това време.

Като се базира на най-съществените изводи от писаното до момента, настоящата публикация се стреми да внесе повече детайли в теоретичното знание за най-разгърнатата от неговите пет оперети за деца – „Златното мо миче“. Музикално-драматургичният анализ е подчинен на въпроса: възможно ли тази творба (а и други нейни „сестри“) да получи днес нов сценичен живот? Мислимо ли е, чрез деликатно и компетентно осъвременяване, съчетано с много труд и ентусиазъм както някога, тя отново да възвнува, забавлява, образова и възпитава младото поколение?

Музикално-изследователският процес беше предшестван от продължи

телно издирване и окомплектоване на нужните материали. В библиотеката към Институт за изследване на изкуствата – БАН се съхранява второ издание на либретото, отпечатано в отделна книжка (Simeonov, 1923). В Научния архив на БАН, фонд № 292 „Димо Бойчев“, и. оп. 1, а. е. 38, са запазени ръкописи на либретото, клавир – с редица корекции и без увертюра, оркестрова пар титур, вокални и инструментални партии (щимове), направени от Бойчев. В архива на Регионален етнографски музей – Пловдив, фонд „Музикални инструменти и обреден реквизит“, сред материалите, подарени от Д. Бойчев на вече несъществуващата къща-музей „Ангел Букорешлиев“, се пази още един клавир – вероятно препис, с изчистени поправки и включена увертюра. Огромна благодарност към уредниците на музея г-жа Лора Христовова и г-н Петко Тодоров за оказаното съдействие! Публикацията се основава и на документи от архива на Д. Бойчев в ЦДИА – София, фонд 551К, опис1, арх. ед. 88 и 96.

54 Музика, Мултимедия и Култура

ЮНОШЕСКАТА ОПЕРЕТА „ЗЛАТНОТО МОМИЧЕ“ ОТ МАЕСТРО ГЕОРГИ АТАНАСОВ – МЕЖДУ МИНАЛОТО И БЪДЕЩЕТО

Маестрото „прохожда“ в създаването на музикално-сценично изкуство чрез детската оперетка. По свидетелство на Д. Бойчев (Boychev, 1931), той е оркестрирал оперетките от Франц Абт (1891 – 1885) и Луиджи Бордес (1815 – 1886), които „китките“ изпълняват. Маестрото изпълнява клавирната партия на премиерата на „Деца и птички“ от П. Пипков, и като капелмайстор на 21-ви пехотен полк – Пловдив, участва в премиерите на своите оперетки „Болният учител“ (1909) и „За птички“ (1911). Заедно със „Самодивското изворче“ (1914) те се радват на множество изпълнения – както от детските формации на Д. Бойчев (Пловдивска детска музикална китка, Първа Софийска/ Столична детска музикална китка, Охридска детска музикална китка и Детска музикал

на китка „Македонка“ – Цариград), така и от други „китки“, музикални дружества, прогимназии и гимназии в страната до около средата на 30-те години. „Самодивското изворче“ е поставена дори през 1948 г. от Втората прогимназия във Велико Търново (Karakostova, 2002: 69).

„Болният учител“ (1 действие) и „За птички“ (3 сцени) са определени от композитора като „детски оперетки“. Но придобитият в музикално-сценично то творчество опит (операта „Борислав“ е завършена и изпълнена от Българската оперна дружба през 1911 г., а

оперетките са приемани с възторг) вероятно го подтиква да композира „юношеска оперета“ – „Самодивското изворче“ (3 картини) и „Златното момиче“ (3 действия и 1 картина). „Златното момиче“ бележи най-висока степен на композиционни умения в областта на опере тата – за творчеството на Маестрото, а и за неговите колеги-композитори и учители от първата половина на XX в. Но поради неблагоприятно стечение на обстоятелствата тя не успява да получи многобройните сценични реализации на предхождащите я композиции.

Л. Сагаев коректно датира композирането на последните две оперетки на Маестрото „Златното момиче“ и „Малкият герой“ с годината 1915, след преместването му в София (Sagaev, 1960: 125). В Енциклопедия на българските композитори като дата на написване е посочена 1920 г. (Valchinova-Chendova, 2003: 30), а според Репертоарния каталог на детската оперета в България 1906 – 1954, първата ѝ постановка е през 1913 г. във Варна с диригент д-р Коста Тодоров (Karakostova, 2002: 68). Допустимо е и друг автор да е изпробвал силите си с либретото на Т. Симеонов (за това има податки във второто издание на либретото от 1923 г.). Но в завещаните ни от Д. Бойчев ноти недвусмислено е изписана 1915 година. На вътрешната страница той изрично уточнява, че оперетката е представена за първи път в София от Първа столична

детска музикална китка, в Свободния театър на 13 май 1923, по случай неговия 25 годишен юбилей за учителска и музикална дейност с деца. В партитурата той отбелязва, че е изпълнена и в Народния театър. В същата година Д. Бойчев заминава за Истанбул. Когато през 1935 г. се завръща в София поради излизане в пенсия, той не успява да поднови дейността на китките. От цитирания вече Репертоарен каталог става ясно, че оперетата има изпълнения в Габрово от ДМК „Веселинка“ с диригент Величко Мянков до 1930 и във Варна от Девическото музикално дружество при гимназията с диригент Александър Кръстев през 1930 г. (Karakostova, 2002: 68). Вестник „Ученическо творчество“, IV, №2, издаван от учениците на Първа прогимназия – Пловдив пък

ва за представяне на „Златното момиче“ със силите на прогимназията през 1935 (Vladova, 2007).

Програмата от юбилейния бенефис на Д. Бойчев съобщава, че ще съпровожда оркестърът на Народната опера „в пълен състав“, дирижира Тодор Хаджиев (1881 – 1956); балетмайстор е Петър (Пешо) Радоев (1876 – 1956) – основоположник на българския професионален балет и създател на първото частно балетно училище в България (Lukanova, 2021), постановчик е Христо Попов (1891 – 1968), тогава помощник-режисьор в Народната опера. Очевидно Д. Бойчев подбира сътрудници с най-високо за България професионално равнище. За съжаление са обявени само действащите лица: Горчица, Баба Магьосница, Царски син, Фея, русалки, нимфи, самодиви, птички, но липсват имената на изпълнителите.

Либретото е изградено върху българска народна приказка – прокудена та от зла мащеха Горчица спечелва обичта на Баба Магьосница със доброта, скромност и трудолюбие. Старата вълшебница я позлатява и ѝ помага да се омъжи за Царския син. Фантастичните същества, които обграждат главната героиня, превръщат сюжета в истинска „вълшебна приказка“ и разкриват широко поле пред въображението на режисьори и постановчици, балетмайстори, на децата-изпълнители (може да се включат и възрастни такива).

На първа страница в клавира и партитурата са изписани трите мотива, върху които е изградена оркестровата партия – Главен, Втори и Трети, и трите родствени с фолклорния тип мелодическо развитие, а втори и трети са интонационно близки (ил. 1).

2. Впрочем от биографията на Верди обаче е известно силното влияние на Вагнеровия театър в Италия през последната четвърт на XIX в. и по-късно, което му спечелва много почитатели и последователи.

Ил. 1. Трите мотива на „Златното момиче“, клавир в препис на Д. Бойчев. РЕМ – Пловдив, фонд „Музикални инструменти и обреден реквизит“.

Използването на лайтмотиви в оперите „Борислав“ (1911), „Косара“ (1926) и „Алцек“ (1930) вече е констатирано (Palikarov, 2017; Katsarova 2017), също както и стремежът му да следва принципите на Вагнеровата драматургия (Palikarov, 2017; 242). В „Златното момиче, която Л. Сагаев с право нарича „почти една детска опера“ (Sagaev, 1960: 125), Маестрото върви по пътя на Вагнеровата драматургия, макар да е възпитаник на италианската оперна школа (Пиетро Маскани)². Тук, единадесет години преди „Косара“, той експериментира констатираните от Г. Паликаров „мелоречитативност с оформени кантиленни и ариозни откъси“, усложнен хармоничен език, лайтмотивна техника и водеща роля на оркестъра (Palikarov, 2017; 242). Същевременно композиторът проявява уважение и към италианските оперни традиции, и към българската музикално-интонационна среда, която по това време съчетава български фолклор, европейски танци и чувствително-сентиментални интонации от старата градската песен. Така създава една актуална за времето си европейска творба с ясно заявена национална идентичност!

В съзвучие с Вагнеровата естетика, основната събитийност е зададена в партията на оркестъра. Маестрото го извежда на преден план – разгърна та увертюра (229 такта без повторенията) в три дяла, встъпление към второ действие (в клавира означено като Увертюра, а в партитурата – Интродукция), оркестров номер след вечерната молитва на Горчица, финал; встъпление към трето действие, свързващи интерлюдии, финален балет. Тематизмът в увертюрата е изграден върху трите мотива: 1. Moderato. Menno mosso върху Втори мотив, 2. Andante. 3. Moderato върху Главен и Трети мотив. Тук и нататък те се явяват в оркестъра в различни варианти – с различен метрум, жанрова или емоционална окраска, частично, като начално ядро с ново развитие,

отделно ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТА ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВОТА^A

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТА ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВОТА^A

или комбинирани, в свързващите интерлюдии между номерата. Обикновено трансформираният Главен мотив предхожда появата на Горчица и се свързва с нея. В интерлюдията, която въвежда изоставената в гората, изплашена Горчица, Главният мотив е в двувременен размер, деформиран „страдащо“ чрез хиатус (подобно темата на Кармен от едноименната опера). В двата хора на русалките (№1 и №15) обаче той хвърля интонационни отблясъци върху оркестровата и вокалната партия. Трудно е да се прецени дали Маестрото вече има мотивна „стратегия“, или все още я избистря без сравнение с късните му опери.

Вокалните партии не са сложни (дали за да бъдат изпълнявани повече от деца или от музикално-естетически съображения) и често яркият оркестров съпровод привлича вниманието повече към себе си. В него се разкрива ярка мелодика и жанрова определеност с търсене на образна индивидуализация. Ефирните русалки и нимфи са характеризирани чрез валс, скокливите птички – с полка, Феята – с полонез, вероятно за тържественост, прозвучава и български народен танц.

Оперетата съчетава номерна структура – номера, завършени с каденца (ариозо/песен, две мелодекламации – на Горчица от I действие и на русалките, нимфите, самодивите и Феята от Картина, дует на Горчица и Бабата и на Горчица и Царския син, терцет/ „Трио“ на Златното момиче, Царския син и Бабата, финална балетна сцена, завършени с каденца) и непрекъснато развити диалогични сцени, в които означените номера се преливат чрез интерлюдии. Включени са и говорни диалози.

Тоналният план на оперетата е пъстър и динамичен, с чести модуляции и модулативни отклонения. Хармонията е много силно изразно средство за Маестрото, но задълбоченото ѝ изследване изисква специализирани знания в тази област, а и не е основен обект на настоящата публикация. Общият преглед констатира нейната модерност, особено в сравнение с изразните средства на първата генерация композитори, дисонантност, с широко прилагане на хроматиката и със стремеж към полифонизиране на фактурата. Окончателното заключение принадлежи на специалистите, но редица стилови особености ни отправят отново към творчеството на „вълшебника от Байройт“. Музикално драматургичният замисъл предизвиква асоциации и с „вагнерианската“ детска опера на

Енгелберт Хумпердинк „Хензел и Гретел“. Макар по сведения на Р. Бикс тя е представена от гастролна трупа през 1932 (Biks, 2000: 238), когато Маестроото вече си е отишъл от този свят, твърде възможно е той да е познавал композицията.

Оркестровата партитура, запазена в Научен архив на БАН, фонд №292, инв. оп. 1, арх. ед. 38, дава варианти за изпълнение в единичен или двоен състав с участието на всички основни инструменти от оркестъра. Д. Сагаев ин формира и за втора „облекчена“, съкратена редакция на оперетката, напра вена след първото и представяне (Sagaev, 1960: 125). На титулната страница на оркестрацията Д. Бойчев изписва, че оперетата „може да се играе само с пиано, там гдето няма оркестър.“ (NA – BAS, f. №292, op.1, a. e. 38). За разлика от клавириите, в партитурата са поставени и говорните диалози.

През 1988 г., една от върхоите за Международната детска асамблея „Знаме на мира“ (1979), Розалия Бикс пише: „В годините на Асамблеята започ нахме да правим прегледи на детското си творчество. Ще снижим ли според вас критериите, ако някоя от годините покажем детска оперетка като „Златното момиче“ или като „За птички“ от Маестроото на тези прегледи? Убедена съм, че не. Че и днес ще се играят от децата с удоволствие и че съдържат доста поуки и за днешното ни творчество в този жанр.“ (Biks, 1988: 4).

Доста години ни делят от тази позиция. Времето и децата са сразлични. Но доколко новите реалии са удовлетворяващи? И не е ли време да се

възро ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТА ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВАТА^A

ЕЛЕКТРОННО ИЗДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТА ПО НАУКИ ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО И ИЗКУСТВАТА^A

дят, макар и на ново равнище, доказалите се в миналото практики? Съображенията са на първо място възпитателни. „Златното момиче“ носи вечните истини на народното творчество. Една от тях е, че доброто винаги бива въз наградено, че ни извисява над злото. На агресията и насилието, бликащи от средствата за масова информация, видеоигрите и др. съвременни спътници на младите хора, оперетата противопоставя чистата душевност, чувствителност, уважението към възрастните, естественост и доброта на Горчица – до бродетели, които не могат и не трябва да остаряват.

Други аргументи намираме в музикално-образователния процес. Интегрирането на различни изкуства и творческите дейности, свързани

с тях, е съвременна тенденция в обучението по музика (Dimitrova, 2023: 22). Децата и юношите могат да бъдат зрители – с това се започва, но много по-занимателно, ентусиазиращо, ангажиращо и развиващо в различни насоки, би било въвеждането им в процеса на подготовка и представянето на такова произведение в различни позиции и с много творческа свобода. „Златното момиче“ е един от прекрасните образци, но такива са и оперетките на Панайот Пипков (Mangova, 2020), Мишо Тодоров и др., които очакват своето преоткриване в аналитичен и музикално-сценичен план.

В заключение авторът утвърждава високата музикална стойност на разглежданата композиция и от съвременна гледна точка. Един актуален поглед към музиката и текста би я довел до абсолютна приложимост за сценична реализация, концертно изпълнение – цялостно или частично, за въвеждане в различните форми на музикалнообразователния процес и т.н. Прекрасно би било и реализирането на видео или най-малкото аудиозапис на тази красива приказка със завладяваща музика, която напълно незаслужено лежи в архивите.

Цитирана литература:

Arnaudova 2005: Arnaudova, Boyanka. Българската опера – мит и модерност.

София: „Полис“. [Balgarskata opera – mit i modernost. Sofiya: “Polis”.]

Biks 1988: Biks, Rozaliya. На опера в стара София. София: УИ „Св. Климент Охридски, АИ „Проф. Марин Дринов“. [Na opera v stara Sofiya. Sofiya: UI “Sv. Kliment Ohridski”, Prof. Marin Drinov Publishing House of BAS.]

Biks 1988: Biks, Rozaliya. По следите на забравата. Георги Атанасов-Маестрото. – В: „Българска музика“, XXXIX, 1988, №9, 4. [Po sledite na zabravata. Georgi Atanasov-Maestroto. – In: Bulgarian Music, XXXIX, 1988, №9, 4.]

Boychev 1931: Boychev, Dimo. Писмо от Цариград. Маестро Г. Атанасов и децата. – В: „Знаме“, № 14, 21. 01. 1931. [Pismo ot Tsarigrad. Maestro G. Atanasov i detsata. – In: Zname. № 14, 21. 01. 1931.]

Dimitrova 2023: Dimitrova, Ralitsa. Интегративни връзки в обучението по музика.

Dimitrov 1931a: Dimitrov, Vasil. **Маестро Атанасов и неговите детски оперетки.** – В: **Музикален живот.** № 11, 25. 01. 1931. [Maestro Atanasov I negovite detski operetki. – In: Muzikalen zhivot, № 11, 25. 01. 1931.]

Dimitrov 1931b: Dimitrov, Vasil. **Детската музикална китка.** – В: **Правда, Сливен,** № 657, 09. 04. 1931. [Detskata muzikalna kitka. – In: Pravda, Sliven, № 657, 09. 04. 1931.]

Karakostova 2002: Karakostova, Rumyana. **Детска оперетка в България.** Репертоарен каталог 1906 – 1954. – В: **Българско музикознание,** №1, 64-92. [Children's Operetta in Bulgaria. Repertory Catalogue 1906 – 1954. – In: Bulgarian Musicology, №1, 64-92.]

Katsarova 2017, Katsarova, Radostina. **Творчеството на Маестро Георги Атанасов в Пловдив.** Ролята му за развитие на вокално-инструменталните жанрове в Пловдив и региона. Автореферат. Пловдив: АМТИ [Tvorchestvoto na Maestro Georgi Atanasov v Plovdiv. Rolyata mu za razvitie na vokalno-instrumentalnite zhanrove v Plovdiv I regiona. Avtoreferat. Plovdiv: AMDFA "Prof. Asen Diamandiev".]

Lukanova 2021: Lukanova, Eliza. **Влиянието на руската балетна школа за развитието на балетното изкуство в България през XX век.** Пловдив: АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“. [Vliyanieto na Ruskata baletna shkola za razvitiето na baletното izkustvo v Balgariya prez XX vek. Plovdiv: AMDFA "Prof. Asen Diamandiev".]

Mangova 2020: Mangova, Boryana. **Първите български детски оперети от Панайот Пипков**

ков – опит за съвременен поглед. – В: **СУ „Св. Климент Охридски“.** Визуални изкуства и музика, том I (2020), 174-188. [The First Bulgarian Children's Operettas by Panaiot Pipkov – an attempt at a Contemporary Interpretation. – In: Sofia University "St. Kliment Ohridski". Visual Arts and Music, volum I (2020), 174-188.]

Mitishev 1912: Mitishev, K. T. **„Болният учител“** (детска оперетка от м-ро Г. Атанасов, посветена на бълг. нар. учител). – В: **„Ден“**, 28. 02. 1912. [“The Ill Teacher”/“Bolniyat uchitel” (The Children's Operetta by m-ro G. Atanasov, dedicated to the Bulgarian National Teacher). – In: “Den”, 28. 02. 1912.]

Palicarov 2017: Palicarov, Grigor. **Художествени открития, аналогии и новаторство**

диригентски досег с произведението. – В: Алманах, Година 8 (2016). София: НМА „Проф. Панчо Владигеров“, 241-252. [Creative Discoveries, Analogies and Innovations in the Opera “Kosara” by Maestro Georgi Atanasov. Reflections Based on Personal Experience in Conducting This Work. – In: Almanac. Year 8 (2016). Sofiya: National Academy of Music “Professor Pancho Vladigerov”, 241-252.]

Palieva 2009, Palieva Anda. НОМО MUSICUS между Балканите и Европа. София: Марс. [НОМО MUSICUS between Europe and the Balkans. Sofiya: Mars]

Sagaev 1960: Sagaev, Lyubomir . Маестро Георги Атанасов. София: Наука и изкуство“. [Maestro Georgi Atanasov. Sofiya: Nauka I izkustvo.]

Simeonov 1923: Simeonov, Trayko. Златното момиче. Детско-юношеска оперета в три сцени и една картина. София: „Гладстон“. [Zlatnoto momiche. Detsko-yunosheska operetta v tri stseni I edna cartina. Sofiya: “Gladston”.]

Valchinova-Chendova 2003: Valchinova-Chendova, Elisaveta. Енциклопедия на българските композитори. София: Съюз на българските композитори. [Encyclopaedia of Bulgarian composers. Sofia: Union of Bulgarian Composers.]

Vladova 2007: Vladova, Mariana. Маестро Георги Атанасов 1882-1931. Биобиблиография. Пазарджик: Беллопринт. [Maestro Georgi Atanasov 1882-1931. Biobibliografiya. Pazardzhik: Belloprint.]

Информация за автора:

Доцент д-р Боряна Мангова е преподавател по история на музиката и история на българската музика в катедра „Музика и мултимедийни технологии“ към ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“. Основни научни области на нейните изследвания са средновековната

62 Музика, Мултимедия и Култура

ЮНОШЕСКАТА ОПЕРЕТА „ЗЛАТНОТО МОМИЧЕ“ ОТ МАЕСТРО ГЕОРГИ АТАНАСОВ – МЕЖДУ МИНАЛОТО И БЪДЕЩЕТО

музика, руската музика от „съветския период“, оперната драматургия и преди всичко музикалното образование в българското училище.

E-mail: bmangova@uni-sofia.bg.

About the author:

Associate Professor Dr. Boryana Mangova lectures on the History of Music and History of Bulgarian Music at the Department of Music and Multimedia Technologies, FESA, Sofia University. Her research focuses on medieval music, Russian music of the Soviet period, opera

dramaturgy, and music education in Bulgarian schools.

Илюстрации 1 и 2 - Мотивите и първа страница от Увертюрата. РЕМ – Пловдив, фонд „Музикални инструменти и обреден реквизит“.